

A kötetet gazdag szakirodalomjegyzék egészíti ki, valamint dr. Komlósi Ákos egyetemi tanár által készített egészségnevelési munkafüzet-sorozat, amely az általános iskola felső tagozatos tanulói számára készült.

A tartalomhoz illő igényes megjelenés Budavári Sándort és munkatársait dicséri.

DR. PAPP JÁNOS

Újkerti Általános Iskola Művelődési Központ
Debrecen

Ungvári Jánosné dr.: Kölcsönhatások a természetben

A modern környezeti nevelés nem valósítható meg rendszerszemléletű ökológiai ismeretek nélkül. A stabil ismeretek és összefüggéseik tisztánlátása jelenti a környezet- és természetvédelmi nevelés alapját. Olyan munkatankönyvet mutatok be, amely a környezeti nevelés lényegét ragadja meg, és közvetíti cselekedtető-ismeretszerző módon.

Ungvári Jánosné dr. nagy pedagógiai érzékkel és tapasztalattal fedeztetni föl a természet legfontosabb összefüggéseit, kölcsönhatásait a 12–16 éves korosztállyal. Az ismeretanyag, az általános iskola 7–8., vagy a középfokú iskolák I–III. évfolyamán fakultatív tantárgy, vagy szakköri foglalkozásokra alkalmas. Ugyancsak felhasználható kiegészítő anyagként kémiai és biológiai órákon.

A szerző az ismeretszerzést háttérből irányítja egyszerű, érthető utasításokkal. Nagy érdeme, hogy a retrospektív (megelőző) ismereteket állandóan felszínen tartja, és szinte „ráfűzi” az új ismereteket. A munkatankönyvet a cselekedtető feladatok mellett a különféle rejtvények, terepgyakorlatok, üzemeltetések, önálló kutatások teszik változatossá.

Projektszerűen vizsgálja a föld, a közet, a talaj, a levegő, a víz és az élőlények kapcsolatait, az élőlények, az energia, valamint az élőlényeken belüli összefüggéseket.

Külön érdeme a kötetnek, hogy már az elején témakörönként megfogalmazza a követelményeket, mintegy szembesíti a tanulókat az elvárható és a szükséges ismeretekkel. Ezzel elősegíti az iskolában tanultak rendszerezését, integrálását.

Elismerés és köszönet illeti a szerzőt a többéves módszertani munkáért, és mindazokat, akik támogatói voltak e remek ötlet megvalósításában.

A kötet ára áfa nélkül 198, – Ft. Megrendelhető az alábbi címen: Fazekas Mihály Általános Iskola Debrecen, Pf. 225. 4002.)

NANSZÁKNÉ DR. CSERFALVI ILONA

Kölcsey Ferenc Tanítóképző Főiskola
Debrecen

A 4 H gondolat Magyarországon

Aligha van többet emlegetett szakmai közhelyünk, mint hogy a „magyar nevelési-képzési rendszer megújítása elkerülhetetlen”. Kétségtelen tény, hogy az elmúlt évtized és különösen az utolsó évek jelentős mozgásokat eredményeztek a magyar képzési rendszerben, mind a hivatalos iskolarendszerben, mind azon kívül. Alternatív pedagógiák, új iskolakoncepciók jelentkeztek vagy honosodtak meg.

Az elmúlt időszakban kezdődött el a 4 H gondolat megismertetése és a társadalmi igények felmérése hazánkban. A mozgalom eszméje, értékei a megújuló magyar társadalom, közoktatás útkeresésének időszakában reális alternatívát jelenthetnek gyermekközösségek, ifjúsági csoportosulások számára. A gyermekmozgalom mottója: „Gondolkozva építs kezddel egy egészséges, tiszta és emberi világot.”

Négy angol szó: head – fej

hands – kezek

heart – szív

health – egészség rövidítése, mely jelképezi a mozgalom céljait, az átgondoltságot, a gyakorlatiasságot, a humanizált és az egészséges életgondolatot.

Nem közvetít ideológiákat, politikai eszméket, a fiatalok vállalkozókedvére, kreativitására, sokoldalúságára épít. A természetes gyermeki kíváncsiságra alapozva ismerteti meg az élethez szükséges

praktikus ismeretekkel, technológiákkal, tevékenységekkel. A szabad időben végzett munka, az önkéntes szerveződés, az ökológikus gondolkodás és az egyéni autonómia olyan értéke a 4 H mozgalomnak, amelyek nagy érdeklődést váltanak ki a gyerekek és a felnőttek körében. Rendszeres munkatevékenységek révén ismerteti meg a fiatalokkal a mező- és erdőgazdálkodás, a kézműipar, a kereskedelem, a környezetvédelem és a biotermelés alapjait. Segíti a közösségi magatartás kialakulását, a társadalmi beilleszkedést; egészséges életmódra, a természeti környezet megbecsülésére nevel. Nemzetközi kapcsolat segítségével lehetőséget biztosít más országok, kultúrák megismerésére, szakmai tapasztalatcserére, nyelvy gyakorlásra.

Az eddig létrehozott 4 H klubok 8–10 éves fiúkból és lányokból, vállalkozó kedvű, támogató felnőttekből (pedagógusok, szülők, agrárszakemberek, kézműves mesterek) szerveződtek. A klubok egyaránt megtalálhatók a kis települések általános iskoláiban, nevelőotthonokban, városi általános iskolákban, közművelődési intézményekben. A 4 H alapelve a „Learning by doing!”, a „csinálva tanulás”. Vagyis a fiatalok elméleti és gyakorlati képzése és képességei a háztartási és mezőgazdasági munka végzése közben gyarapodnak. Kerülik a hagyományos osztálykeretekben történő oktatást, függetlenül attól, hogy a 4 H munka egy részét iskolában vagy iskolán kívül teljesítik.

A nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy jelentős állami támogatással a 4 H elsősorban a vidéki ifjúság számára az egyéni boldogulás reális lehetőségeit nyújtja. Ehhez azonban megfelelő helyre kell kerülni Magyarországon az ifjúságpolitikának, a helyi oktatásnak, a társadalmi közélet és munkára nevelés területeinek.

A 4 H-ről eddig elmondottakból talán kitűnik, egy-egy közösség, klub létrehozásához nem készült minden helyen, mindenkire, minden időben alkalmazható recept. A program természetéből fakadóan egyedi utakon, a helyi közösség által megválasztott módon és tartalommal alakulhatnak meg a klubok.

Lényegesnek tartjuk, hogy a klub összetartó erőt, közösségi élményt nyújtó eseményeket szervezen, melynek anyagi alapjait a gyerekek közösen teremtik meg.

Természetesen akkor válhat igazán progresszív hatásúvá a 4 H Magyarországon, ha érvényesíteni tudja lehetséges tevékenységi körében alapelveit, vagyis átmenti az ősi mesterségek fogásait, kialakítja hagyományait és belső igénnyé növeli. Humanizálja az ember és a természet kapcsolatát, környezetkímélő technológiákat közvetít, s a föld, az állatok, a növények szeretetére nevel. Önkéntes egyéni kibontakozásra ad teret, következetesen és differenciáltan anyagilag is érdekeltté teszi a közös munkában résztvevő egyéneket és csoportokat. Klubkeretben a közösségnek a közösség által szervezett kulturált szórakoztató, ismeretkövetítő programokat szervez.

Reméljük, egyre többen ismerik meg a 4 H gondolatot, és csatlakoznak egy sajátos magyar 4 H majdani kialakításához.

FARKAS OLGA

Juhász Gyula Tanárképző Főiskola
Szeged

Könyv egy „hivatásos pedagógus”-ról

Mindig érdeklődéssel veszem kézbe az Országos Pedagógiai Múzeum és Könyvtár „Magyar Pedagógusok” sorozatát. Minden bizonnyal érthető: fokozott az érdeklődésem akkor, ha a szerzőnek vagy a bemutatott pedagógusnak köze van Szegedhez.

Rendhagyónak tekinthető recenziómban egy olyan könyvecskére szeretném felhívni a figyelmet, amely „kétszeresen” kötődik Szegedhez. A szerző – Oláh János – Szegeden él és dolgozik. A szegedi tanárképző főiskolán fáradozik azon, hogy tanítványai minél többet megismerjenek a nevelés történetéből, a múlt értékeiből. A bemutatott Kisparti János pedig 1935-től a szegedi tankerület élén dolgozott, így ő is hozzájárult ahhoz, hogy Szeged, a vidéki város kultúrközpont legyen. Mint a szerző írja: Szegedre kerülése „... nem száműzetés, hanem újabb megmérettetés volt, hiszen Szegedre, az egyetemi városba, Horthy Miklós, Klebelsberg Kuno szeretett városába, a 'szegedi gondolat' elindulásának színhelyére érkezett. Megbízása nem lefokozást, hanem pályája kiteljesedését jelentette számára.” (34. o.)

A kötet írója Kisparti életét négy fejezetben mutatja be: Tanulólévek; Az első munkahely – A váci gimnáziumi tanár –; A fővárosban – a IV. kerületi piarista gimnázium –; A szegedi tankerület élén.

A szerző legfőbb érdeme, hogy munkájával mintegy hitelesíti saját befejező gondolatait. Úgy mutatja be ezt a sokoldalú „hivatásos” pedagógust, hogy csak egyetérthetünk vele, amikor megállapítja: „A ma emberét is megragadja Kisparti János egyénisége. A legnagyobb kincs, amit ránk hagyott, eszményekért lángoló munkás életének és harmonikus egyéniségének emléke. Kora fiatalágától egy eszme, a magyar iskolaügyi szolgálatába szegődött, és életét arra áldozta, hogy ezt az eszmét közelebb segítse az ideális megvalósuláshoz.” (62. o.)

Oláh János munkájával amellett tesz hitet, hogy Kisparti János – mint írja – „...példája a ma pedagógusának is erőt adhat, hiszen egy vesztés háború után, a mainál is rosszabb gazdasági helyzetben az